

ЧАА-ЧАА ТИЛЕЛГЕЛЕРЖЕ БУРУНГААР!

Чаа чыл-биле, эштер!
Во сестер коммунизм дөш демиседег
түгөн чылда совет кижилериниң кылган
аууг ачыл-чидиң чайынанчаа түгөнел,
депир үгө чайгылым чок быжыг бүзүрел-
дин, социалист Терөөн чуртка, бистиди
уугу Коммунистг партиязыска ынак-
шымың болгаш бердинишкининиң балчы-
ламы болуп чангылаан турар.

Чаа, 1956 чылды уткуп алышсаң, эр-
кен чылче бодуустуң кичээлгеишты
салып көрөалер. 1956 чыл бистиди ку-
чугу Терөөн чуртувустуң чыл демдег-
леиниң алдарыг арыннарыга кирер.

Коммунистг партига удурукан Совет
кижилериниң маадырыг куш-ажымының
түгөнелиде бешке беш чыл планының
оңаагалаары чедишкенин күтсетинге.
Ол болза, 1956 чылда бистиди чуртувуска
чорутуған ачылдарың кайгамчык уугу
кемчээлдин теречилеп турар.

Совет Эвилелиниң Коммунистг парти-
зының январь болгаш июль Плену-
манын шиптирлеринде мал ажымының
продуктуларын бүдүрерин көүдөлдириниң,
уугу ачыл-ажымының үдөшкөндөриниң
үдөшини, бистиди чуртувустуң тилетир
бес камгаланыр арганының үдөшини—со-
циалистг удурутуу улам ыңай кө-
жүдөриниң программанын айткан. Ол
шиптирлерде совет улустан амыдыралы-
ның материалдыг болгаш култуурат де-
нелин бедир дугайында Коммунистг пар-
тияның ада сагыш салымшыны илер-
гейлетинге.

Терөөн Коммунистг партияның болгаш
Совет чазактың ол сагыш салымшыны-
га сорук кирген совет улуу коммунистг
тургузуушкунуң бүгү уагастарыңа

чаа-чаа тилелгелерин чедип ап, бистиди
чуртувуска коммунизм тургузарын
улам-на чокушудалып турар. Бо дугайы
чүгө эркен чылын бистиди чедип алган
уугу чедишкенинтериниң бадыткалы-
гы. Улетпире чаз техниканы калбаа-биле
ш. эдириниң болгаш бүдүргөниң ор-
ганизаторы экижидериниң айтыргалары
чедишкенин шиптирлетиниң турар.

Делегейде эң уугу гидроэлектростанция-
ларын бирөөн болур Куйбышевтиң гидро-
электростанцияны баштайгы улетпире
тогуң бергениниң дугайында өөрүшкүдүг
медэни бүгү совет улуу бодунуң социали-
стг Терөөн чурту дөш патриоттук чорга-
рал-биле медресе болган. Ол ышмак Гид-
ро, Каховка, Нарва болгаш еске-даа гид-
роэлектростанциялар эркен чылын ачыл-
галга кирген. Көдө ачыл-ажымын күчү-
дүгү көдүргүшкүнү чедип алыр дөш
демиседе совет улустан чедишкенин
уугу. Сөөлү ийи чылдарың дургузунда
тарыга шөү 28 миллион гектар көүд-
дөн. Кукурда тарыгазың 1954 чылда
деңизге эркен чылын 4 ажыг катап
көүдөң. 1955 чылда чурттуң чамык
районнарыга агаар-бодуустуң байламы
таарымча чок болган-даа болза, дүжүт
ажаап алышының ниятизи-биле 1954
чылдан берге болган. Маадың баш саны
ескен болгаш оң продуктулуу бедөн.

Коммунистг партияның болгаш совет
чазактың хүн-бүрү сагыш салымшыны-
ның ачымында чонунуң материалдыг чазгай
байламы чайгылым чок бедир турар. Эр-
тен чылын национал орукга мурунчагы
чылдаран өскөн. 1955 чылда нити шөү
30 миллион дөрбөчүн метр чурттага
башчынары тутунган болгаш азыгаалда
кардиген. Оон аягыда көдө, черлерде
колхозчуларга болгаш көдө интеллиген-
тига 500 муң чурттага башчынарын
туткан.

1955 чыл улустан аразының дүшкүр-
дүгү чоруну чавырылдарыңче, оларын
аразынга кады ачылдыжылганы калбарты-
рыңче болгаш тайбыны быжылаарыңче
чедирип келген уугу болушкуннарын
чымы болуп төөгүте кирер. Ол чылдың
уугу болушкуннарын аразы-
да эң чутуга, төөгүдүг ужу-дугаыг
болушкунуң болза, СССР-ниң Министрлер
Чөвүлелиниң даргазы эш Н. А. Булганин-
ның болгаш СССР-ниң Дээди Советиниң
Президиумунуң вежигүнү эш Н. С. Хру-
щевтун, Совет Эвилели-биле найыраалыг
Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга

Ччаа чыл-биле, эргим өңнүктөр! Ччаа-чаа чедишкенинжерже, бурунгаар!

СССРЭ-НИНҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИНҢ ДӨРТКУ СЕССИЯЗЫ Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга чоранының дугайында СССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. БУЛГАНИННЫН илеткели

Эштер депутаттар! СССРЭ-ниң Дээди Советиниң амыг сессиязы бодунуң ажылын
күргүдөр аразында харылааларың уугу бурунгаараалашкыга чедирип келген улу-
стар аразының уугу болушкуннарының чымы болган 1955 чылдың дооступ турар
үзүндө чорудуп турар-дыр.

Дооступ турар чыл болза, делегейге сөөлүгү деңиз дургузунда тургузуган дү-
шкүрүгү байдалга чогуур эргилдениң чымы болуп төөгүте арттар. Ол эргилдени чедип
алырыңа биче эвес ачы-хавыла тайбыны болгаш улустаның аймыл чок чоруну
хандырыңче, күрүнелер аразында бүзүрөжир чорукту быжылаарыңче база чурт-
тарның ниятиз болгаш политиктиг тургузуудан хамаарыга чокка оларын ара-
зынга политиктиг, экономиктиг болгаш култуурат калбак харылааларын көжү-
деринче угаанган Совет Эвилелиниң күженишкенинере оңаагын турар.

1955 чыл совет даштыкы политикага тайбыны быжылаары дөш, улустан
аразының дүшкүрүгү чоруктарын чымчадыр дөш, улустаның болгаш күрүнелер-
ниң аразында кады ачылдыжылганы калбартыр дөш онза идеяны болгаш чутуга-
дугу демисиди чымы болган. Ол угаанышкыга Совет Эвилелиниң кылган күж-
енишкенинере уугу чедишкенинере болган деп чүвени ам кым-даа хүдөөн ба-
рып шыдаас.

Чокта чаа эш Н. С. Хрущев-биле бистиди чоранымыс болур Индия, Бирма болгаш
Афганистан-биле Совет Эвилелиниң аразында найыраалдыг болгаш кады ачыл-
дыжылганы харылааларың быжылаарың көрөңгө уугу салымшың бол-
ганы чыгыныг чок. Ол чорукшун болза, Совет күрүнениң тайбыга ынакшымыг
даштыкы политиказың чырыткылаңчаа илереп болгаш улустан аразының чутуга
болушкуннары-биле байлак 1955 чылдың төлөпиг доозулганы болуп турар.
(Адыш часкаашкыны).

Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга бистиди чоранымыстың шуут түгөсү
болза, Совет Эвилели-биле ол чурттарын аразында найыраалдыг болгаш кады
ачылдыжылганы харылааларың быжылаарың болгаш көжөңгө, уугу индий улус-
биле, Бирманың болгаш Афганистаның улустары-биле совет улустуң улам ыңай
чокушудажымың болган. ыңалзажон оң ужу-дугаыг моон-биле кызыгары-
тымын турар.

Бо чорукшун улустан аразында уугу ужу-дугаыг болган, оң ужу-дугаыг
хамыктың мурунда чүдө дөргө, Совет Эвилелиниң даштыкы политиказың
ленинчи кол принципниң—аян-бүрү социал-политиктиг системаалары күрүнелер-
ниң тайбыг кожа-хөлбө турарының принципниң шыныын дагы-дагы бадытка-
ны болуп турар. Ол принцип тайбыны болгаш улустаның аймыл чок чоруну
оңылаарыңа, күрүнелер аразында харылааларың бүзүрөжир чорукту көжү-
деринче идеяныг үдөшин болуп турар деп чүвени бо чорукшун тодаргай болгаш бү-
зүрөдир көргүскөн.

Чөр бөмбүрөзигиң чонунуң чартымың ажыг кезиң чурттан турар Азияныг
чурттары бистиди деңгей амыдыралыңа улам-на уугу ужу-дугаыг болуп бар
чыдары билингир болгай. Азияныг хей-хей чурттарының чоңу эзген каш чүс
чылдарың дургузунда аар-берге колоннадыг даралга таварып келген, а чамдык
улустан амыгаа чедир таварып-турар. Азияныг улустаның боттарының полити-
казы болгаш боттарының терингешкенин шымыктырып амыттышкан, коло-
низаторлар болза, ол улустаның култуура болгаш ниятиз харылааларың талазы.
биле хождугай улустан кыдыр көргүзөрин орадажып келген болгаш орадажып
турар. ыңалзажон Азияныг улустаның төөгүдүг көжүдөңгө Европаныг улустаны
төөгүдүг аражаке үнериниң ырак мурунда-да эгелзеп деп чүвени утпаза чогуур. Ын-
чаарга Азияныг ниятиз болгаш политиктиг көжүдөңгө сөөлүгү чүс чылдың дур-
гузунда моондакталганы болгаш хождуганы Азияныг улустаның буруузу эвес, хар-
ын Азияныг чурттарыңа, чүгө Азияда-да эвес, харын Африкага-даа чоңу күчү-
дөргөңгө, үтүрөңгө болгаш хайыра чок мөчүрүңгө үндөшкөңгө эргелсе систе-
мазын тургускан колонизаторлар буруузу. Ындыг система колонизаторларга эгөр-
тимес хей байлактарын берип турар, ыңааарга Азияныг болгаш Африканың дарал-
ган улустарыңа ол дөргө, адарал-тургедел болгаш аар-берге каража-котарал болуп
турар.

Ындыг байдал үр үеңиз дургузунда хөвөр артып келген, ыңалзажон ол мөңгө
болуп шыдааган. Ниятиз көжүдөңгөң хойбулары-биле бичиң-да бол таныш бү-
гү-ле кижилерге национал-хосталгалыг шимчээшкени Азияныг чурттарыга чайлам
чок непереп үнер болгаш ол улам-на уугу кемчээлдиг болуп деп чүве тодаргай тур-
ган. Ындыг болган-даа ыңааа. Азияныг улустаны оттуп, боттарының этинерин
хөндүрүп эгелзептер. Ол уугу оттушкыга бистиди чуртувуска (Октябрьныг социа-
листг Уугу революция болгаш делегейниң бирги, алыңгы ийги дайынарының
түгөнелиде колоннадыг күрүнелеринг кожаашкыны илг берген.

Чөң чүктүг чурттарың дугайың чугаалап турган, бистиди уугу башкымыс
В. И. Ленин ол чурттарың уугу масалары боттарының этинмес байлаан уугу-
ка болгаш чаз амыдыралыг бот-тускайла кижикчилери болгаш тургузуучулары
болур дөш чайлаш чок көдүрүп үнер дөргөң каш угаа демдегел чоран. Азия-
ныг чүс-чүс миллион чоңу бүгү делегей төөгүдүгү идеяныг фактору болу бөр
болгаш бүгү кижиг төрөгөңнөң салым-чолун шиптирлөргөңгө киржир үе чедип
келер деп Ленин чугаалаан. Ындыг үе чедип келген. Бөгүн бистер Азияда-даа болгаш
бүгү-Чөң чүкте-даа колоннадыг системаның буурап турарың теречилери болуп
турар-дыр бис.

Ылаттыг Коммунистг партияның удуруган уугу кыдат улус бодунуң чур-
тун национал катап төртүнүшкүнүң болгаш хамаарышпас чоруктуг делгем
өрүүнчө, социалистг ниятизиди тургузарың орунчө үндүрүп келген. Кыдат
улустуң төөгүдүг тилгелзег Азияда болгаш Чөң чүкте бүгү байдалга кайгамчык
уугу саздарын чедирген. Ол тилгеле колонна болгаш хамаарыламы чурттарың
улустарының национал-хосталгалыг шимчээшкениге чаа калбарышының берген.

Уугу Индияныг улустары болгаш Бирманың улустары колоннадыг ёзу-чур-
мун кичиң-бегин ап октаан. Боттарының чурттарың катап төртүнүдөңгөң болгаш
чаартырың угаанган күзө-чүтүзү-биле сорук кирген ол улустар эм тускай ха-
маарышпас экономиктиг болгаш күрүнө көжүдөңгөңгө үзүңчө кирген.

Индонезия болгаш Чөң чүктүң еске-даа эзген хей чурттары хосталганыг бол-
гаш хамаарышпас чоруктуң орунчө кирген.

Национал хамаарышпас чорукту быжылаары дөш шимчээшкени араб чурттарда
калбарып турар. Африканың улустары боттарының хосталганы дөш идеяныг
демиседиди чорудуп турар.

Эштер депутаттар! Н. С. Хрущев болгаш мен Индияга үш неделя бодуус. Ол
бүтү үеңиз дургузунда, индий черге бир-ле дугаар барганымыс ол үдөң эгелзеп ол
хүндүзгөчөл чурттан мырыңай үңгүже чедир бистерге эң-не найыраалыг чаагай
сагыш-сеткиди илергейлен база бистиди пүүрүдө Совет Эвилелиниң уугу көдү-
лүшкүң-биле байыр чедирип турган индий улустуң найыралы болгаш ынакшымы
бисти бүрөп турган. (Үргүчүлөдиг адыш часкаашкыны). Ыңааган Индияга бис-
ти чоранымысты уугу индий улус-биле ужуражымың деп адап болур. (Адыш
часкаашкыны).

Индияга чоруп тура ол бистиди-биле найыраалыг чурт, ыңааган бисти чымыг
хүлзөп алышың маанай турар деп чүвени билип турган бис. Ыңааарга бистиди көр-
гөңгө болгаш дынаанымыс чүдүдөр бистиди бүгү-ле маңаашкынарымыстан ам-
кан. Индияга чөдө бергеш, самолёттан үнүп келгеш, Премьер-Министр дөргөң Неру
баштадыр бисти уткуп келген кижилерин болгаш улустуң эргиг дөргөң четинмес
массаларын көрүп, хей-хей муң үнериниң үзүткө чок кыйгыларын дынаан бис.
Чыңган кижилер бистиди балбевис боттарының төрөң дымлыга сестерин мытыр
чугаалап турган. Ыңалзажон ол сестер найыраалдыг болгаш өөрүшкүң сестери
деп чүве билингир турган, — олар кани-биле болгаш сеткилдиг ханымыңдан чан-
гылаан турган. Совет улустуң алымыңдан өнүктүргөң, бистиди ачы-дунчаларымыс-
ка келген-дир бис деп чүвени билип турган бис. (Димитиг, үр адыш часкаашкыны).

Бистерниң-биле ужуражыр дөш Делиде Рамлиг шөүңгө бир миллион хире киж-
илер үнүп келген. Ол дөргө, үтүдүдүрбөс көрүп болган. Уугу шөү чалгып, хайны-
гып, оң бүгү-ле булгулардан байыр чедиргелзег сестери чангылаан турган,
плататтарда орус дым кырында ыңааар бижэң сестерин поклаан бис.

«Индийлер болгаш орустар—ачы-дунчалыкшылар!» (Адыш часкаашкыны), Индий-
совет найырал делгелзегин!» (Адыш часкаашкыны), «Бүгү делегейде тайбын дел-
гезин!» (Адыш часкаашкыны), «Совет Эвилелинде келген бистиди эргим аалчыла-
рымыс, кирип морланар!» (Адыш часкаашкыны). Байыр чедиргелзегиниң ол сестери
индий улустуң арыг чүрээден үнүп турган.

Индий улустуң бисти уткаан кайгамчык уугу көдүрүшкүңү бистиди алдар-
лыг Терөөн чуртувуска, бодунуң Коммунистг партиязының удурулганы-биле О-
табырың социалистг Уугу революцияны ботландырган, хей саныг даштыкы
болгаш интиги дайынарың чылча шалкан, бистиди партиямыстың чигине шу-
гумун чайгылым чок эдербишаан, делегейде баштайгы социалистг күрүнени тур-
гускан уугу совет улуска хамааржыр дөргөң чоргаараанымың-биле медресе
билип турган бис. (Адыш часкаашкыны).

Ада-чурттуң Уугу дайынының чылдарында фашистг аг-шериглерге дугу ка-
дыт-дошкун демиседе боттарының чаалап алышынынары камгалан алган болгаш
ам кылмаккай күш-ажылы-биле чаа коммунистг ниятизиди тургузуп турар Со-
вет Эвилелиниң улустарыңа индий улус бистиди пүүрүдөңгө илг байыр чедирип
турган. (Адыш часкаашкыны).

Бистиди чуртувустуң чедип алышынынары, оң чедишкенинере болгаш тил-
делгелери индий улуска чок болгаш билингир, оларга ол, бүгү чүрээден илг
байыр чедирип турар деп чүгөге бузурэн бис.

Оон ыңай Бомбейге, Пунага, Копматорга, Бангалорга, Мадраска, Джайпурга,
Сринагарга болгаш еске-даа хоорайларга индий улус-биле ужуражымыңнарың
дугайың өөрүшкү-биле сагымай барып болбас. Ыңааарга Калькуттан чону-би-
ле ужуражымың бистиди сагымыска эң-не утундурбас, эң-не чырыткылаң
чак бодол болуп арткан. Адаа бистиди барганымыстың каш хүнер мурунда-ла
чоок хоорайлардан болгаш суурлардан кижилер оңчу шуужуп эгелзеп. Калькутта-
га Премьер-Министр дөргөң Неру чедип келген. Хоорайныг кулдуучуларың бис-
ти миллион ажыг кижиг уткаан деп солунар сөөдүңгө бижэң. Ол дөргө чалгып
шимээрпег турган далай ыңааа хей кижилер болган. Адаа бистер байыр чедирип
гезиниң илг сестерин, Совет Эвилелинге найыраалдыг болгаш ынакшымыг сесте-
рин дынаан бис. Калькуттага болган митингинг кижикчилеринг аразында
хей-хей кижилер илгирге чоок олуттарын ээлеп алыр дөш шөүге мурунда-ла
чедип келгенин биске чугаалаан.

Совет улустуң төлээкчилери бистерге найыраалдыг сеткил-сагыштың иле-
рөөшкенин чүгө уугу хоорайларга эвес, харын бисти уткуп, биске байыр чедире-
дөш эр, хөдөөжөн кижилер, кыргынар болгаш уругтар орукка үңгүлөп көп
туганын уугу эвес суурларга база көргөн бис. Бистиди чуртувустуң алдары дөш өөрүш
күдүг кыйгыларын адаа база дынаан бис.

Бисти чоңуң чымы-биле уткуп, бистиди чугааларымысты уугу кичээлге
биле дынап болгаш адаа илг байыр чедирип турган индий парламентиниң кези-
гүнери-биле ужуражымың биске ханы чоңураалды атырган. Индияныг бол-
гаш бистиди чоранымыс штаттарың чазактарың күрүнө ачылдыжылганы бис-
ти чыгыг чугаалашкан бис. СССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Даргазы
эш Н. С. Хрущевтун чоруктан чагазың адаа тыпсып берген бис. Ол чагаа дөш
дөргөң Прасад ханымы-биле өөрүп четиргенин илергейлзеп болгаш эш Н. С. Хру-
щевка тыпсып бөзө-биле харын чагазың биске дамычып берген.

Бүрүннөң шыгаралгай ачылдыкчыны, парламентиниң даргазы болуп бисти
чымы-биле уткаан болгаш Совет Эвилелиниң дугайында бодунуң чугаалымыга хей-
хей эки чүдөлери чугаалаан—Индияныг ораакчы президентин дөргөң Радха-
кришнан-биле ужурашканымыс бис.

Бистиди үеиниң шыгаралгай күрүнө ачылдыкчыны—Индияныг Премьер-Ми-
нистри дөргөң Неру-биле бистиди ужуражымыңнарымысты дугайың оңалган чу-
гааларың эргөжөк чутуга. (Үргүчүлөдиг адыш часкаашкыны). Дөргөң Неру-биле
бистиди бүгү-ле ужуражымыңнарымыс найыраалдыг шын-на сеткил-биле си-
никен. Бистиди чоранымыс чер болганга бистиди дугайымыска оң кичээлгеиш
болгаш сагыш салымшының билип чоран бис.

Сөөлүдөрдир бистиди ужуражымыңнарымыс Бирма Эвилелиниң болгаш Аф-
ганистаның улустары база-ла совет улуска ынакшымыг болгаш найыраалдыг чаа-
гай сеткил сагымың илергейлзептер. Бирманың хоорайларыңа болгаш суурларын-
га, Афганистаның найысалы Кабулга оң бистиди пүүрүдө Совет Эвилелинге
болгаш совет улуска өөрүшкүңү болгаш ынакшымыг байырын чедирип турган.

Делиге болгаш Индияныг еске-даа хоорайларыңа, Рангунга болгаш Кабул-
га бистерниң-биле—Совет Эвилелиниң болгаш совет улустуң төлээкчилери-биле
ужуражымың ыңааа мындыг найыраалдыг болгаш кайгамчык уугу ужуражымы-
нынары оң хоорайлар амыгаа чедир көрүп көрбөң деп чугаалап турган.

Индияга бистиди турганымыстың үзүндө индий улустуң амыдыралының хей-
хей талаалары-биле танышкан бис. Индияныг чазга чурттуң барымы чүгүңгө, му-
нуу чүгүңгө, чөң чүгүңгө болгаш чоңу чүгүңгө барылаар артыг биске тыгыз-
кан. Чоруп турганымыстың бүгү-ле үзүндөң дургузунда конструкторымыс Сергей
Владимирович Ильяшкениң болуп турар ИЛ-14 П деп бистиди совет самолёт-биле
22.500 километрин, оң иштине чүгө Индияга бекиң 10 муң хире километрин
ужукуп эркен бис. Индияныг аян-бүрү районнарыңа, хей-хей хоорайларыңа
болгаш суурларыңа, туугаарга болгаш улетпир бүдүргелзегинге чоругаң, күрү-
нениң көдө ачыл-ажымың фермаларыңа баргылаң, култуураның хей-хей албад
черлеринге чоруп, Индияныг бурунгу болгаш байлак култуурамың кайгамчыктыг
тураскаалары-биле танышкан бис.

Барык ийи чөс чылдарың дургузунда Индияны англи колонизаторлар ээлеп
турган болгаш оларга ол байлак чурт метрополиниң аграрлыг-чиг-эттиг көжү-
дөш, улетпир кымыларының сайгарыга рыногу болуп турган. Англичаннар индий
улетпирн көжүдөрин чөре күзөвөй турганы билингир. Алыс сорулажы коло-
низаторлар болу-ла болза, хей-ле ажык кончаларын соруп азырын болгаш орунуга
чүң-даа, азы барык чүң-даа бербей болуп турар бүгү-ле колонизаторлар ыңааар
кылып турар.

Индияныг улузу колонизаторларныг даралыңдан хосталып, бодунуң хама-
арышпас чорунуң катап тургускан, бодунуң чазаның удурулганы-биле чурттуң
экономиказын көжүдөңгөңгө кирепкен. Ол орукка баштайгы чедишкенин чедип
алдырган. Индияныг сөөлүгү чылдарың дургузунда тургузуган кола улетпирн
районуга барып, оон-биле танышкан бис. Ол район Дамодар хемниг шыназында
Бихар болгаш Барын Бенгалия штаттарың туушкан черинде туруп турар. Ында
Индияныг металлургия, машина тулуунуң болгаш химия улетпирнүң чам-
дымы, Индияныг шахталары болгаш рудниктери туруп турар.

Читтаранджан хоорайга паровоз тулуунуң чаа завод-биле танышкан бис. Ол
дөргө, адаа паровозтар бүдүрери 1950 чылда эгелзеп күрүнө бүдүргөш-дир.
Заводта бистиди келгенинтериниң үзүндө ол бодунуң үш чүсү локомотивин үндүргөн.
Индийлер ол заводга чоргаараанын турар болгаш ову бодунуң чуртувун машина
тулуунуң баштайгыны кылдыр санап турар. Инженерлер биске заводту көргүзүп
турган, паровоз конектериниң 80 ажыг хуууну заводтун бодунга бүдүрүп турар
дөргөң онзаап демдегелзептер.

Синдир хоорайда кылмаал удобренне заводуга база чорал бис. Ол дөргө,
көдө ачыл-ажымы минералдыг удобренелерин күштүг-биле негеп турар Индия-
ныг экономикаыңа чутуга ролду ойлап турар база-ла күрүнениң чаа бүдүргөш-
дир. Заводту дөргөндүг тыптың келген Синдир хоорай чүгө 4—5 чыл болуп
турар.

Куйбышев ГЭС үлетпир тогун берген

1955 чылдың декабрь 29-та 17
шак 18 минута турда Куйбышев
ГЭС-тиң бирги гидроагрегаты Куй-
бышевтиң энергия системазының
чөткизинде туушкан болгаш үлет-
пир тогун берген.

Туудулар электростанцияныг
гидротехниктиг туудуларының ту-
лушкунуң болгаш дараазындагы
гидротурбиналарын элтеп-чырының
ажылдарын күөсөдирин үргүчүлө-
вишаан турар.

(СЭТА).

(Уланчызы ийги арында).

Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга чораанының дугайында
ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелинің Даргазы Н. А. БУЛГАНИННЫҢ илеткели

Блоктар тургузарынын политиказы буруу шаптырган туруп журут, ний
блоктарга чгге кириштинин политиказы ступенлер аразына бутурел болг
чаагы күүл соруту тургузарына дегум болур деп чангыс эп-сеткилдин бодал
ийи чурттарыни чакастары база катап белгизеанаар. «Улаустар аразынин тай
дын бышыккалары болгыш улустарыны кемир уенинге оларын бутурелин хандыр
блоктар тургузарынын оруу-биле эвес, харын буту улустарын чгте казы болг
коллективиг куэжиикшинери-биле чедип адынган туруп болур» деп сов
йрма медегисле чааалап турар.

(Уланчылыг).

тинде 50 ажыг курдукан черлеринин кулдуурамын туурар.

Баш сааын көүдө-бедилер талаа-жымчеглер азданган. Аалдан баш сааын 270 ажыг муң баш ахкытарга мыйыс-тын сааны 2,3 катан, кукурузуна—3,3 ка-—2,1 катан өскөн.

Ажыгдын продукту-уунда эээн чедиш-пиган. ЭСЭП ТБ-нын лут шиптирлерин аарынын, чуртка кукурузуларын, алек-тинин соруугаынга туурар. Эрткен чымын лут продуктуларын саадын аалырынн алдуу болган ажыг 1954 ажыг-агым муң тонна азын 60 мыда саап алган. планы куусетинген.

болган чакытын кууседир даш аадын баштайт мукутууг малдын мергиледеп аадын чавыс продукту-укутууг уксаалар-ына хайнакташты-п продуктууг ула-дар даш кемчелер-р.

хей күш үнөр ажал-ын, малга чы-рынды талаа-биле өргөч мал ажалынн ирнече колхозчулар-ычыч чонларынн улам өкижде-

колхозтар 4,6 муң мынарын колхозчу-Ажыг-агым болган туудуушкунун туурар.

а-агымын мур-агымын сааны совет, комсомол бол-аагыларынн моб-жымын, бистия-агын болган хай-

нтивистинг организмнн кады ажал-агымын ачында, дөдөдөн ажал-ынчилеринн политикат бот-медералин өскөдөн ачында мурнакчаларын чартыкчаларынн шипчөөкүнн улам-бүтү-нинти алпар чыдар. Чаа-Хел МТС-трактор бригадаларынн бригадир эш Чы-бак, Кызыл-Мажалык МТС-тиг трактори эш Бек-оол, Чадаан МТС-тиг комбайни эш Ботилдов, Чөөн-Хемчиктин Сталин-агы колхозта ийек каларчым эш Дыр-чуруч "Кызыл туку" колхозунун чыла-чым эш Лопсан, Биш-Хемин "Кызыл-раачын" колхозунда саанчыллар эштер рошва, Бичи-уруг, Тандынн "Револ-уцинын чалбыкы" колхозунда саанчы эштер Шукова, Балчирмаз, Чөөн-Хемчи-тин "Комунизмче орук" колхозунда са-анчы эш Куисаал, Улуу-Хемин "Ку-ажыдын хостуку" колхозунда саанчы-Түлүш болган көдө ажал-агыда о-да өскө чүс-чүс бөдүүн кижилеринн а-тары областа калбаа-беле суратжым туурар.

1954 болган 1955 чыгарада бү-өкөдөдөн көдө ажал-агым делегетиме боттарымын көргөскөн улу чедиш-пери даш аадын хай-хей колхозта көдө ажал-агым ажал-агымынн башнаага чектенер. Ол болза бис-аага областа массалык өскөкчн, чартык-чоруктук чүгө өскө болуу, оларынн у-гери-беле бедик көргүзүлгөдөн чедиш-пери бөдүлүг-да бүтү чоннуу болуу шип-кирип туурар.

Эрткен беш чыда Советтеринн шугу-биле ажал-агымына болган ала-жаалкачтарга чурттаага шөлүнү тууду-куну шампынчачан. 5 муң ажал дөбө-метр чурттаага шөлү, 11 гонинация 14 чунар бажындар болган өскө-да өскөдөн туттуган, электростанциялар күчү-шымды 2,6 катан улагаткан. Ки-неден тымыскан ууун хуусалыг чөө-үндөдөн, ажал-агымын, албан-жаал-дар 35 муң ажыг дөбөлгөн метр ча-талга шөлүг 1000 ажал бажында боттарына тууду алган.

Тыпада улаус өөрдилгезиче бол-аагыч чонларынн коммунистк киж-дигезиче өлзү улаус салды туурар. Област бюджетинин 70 хай-зу өөрдилге болган өскө-да кула-ккжизиндигелг кемчелерге чарыда-ным туурар. Беш чы иштинде 30 ми-лар, дыка хей уругар салтары, пелү-щенин бажым, башкалар чурттаа-бажындар, 3 култура бажым, ном-

(Танччу 4-ку арымда).

